

Силабус
навчальної дисципліни
Методика навчання біології
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Біологія та здоров'я людини. Фізична реабілітація»
Спеціальність 014 Середня освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти перший

Викладач (і)	Черневич Віта Віталіївна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/chernevych-vita-vitaliyivna/
Е-mail викладача:	vita.biolog17@gmail.com

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Денна форма:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	12	14	64	залік

Семестр: 4

Заочна форма:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	4	2	84	залік

Семестр: 4

Мова навчання: українська

Ключові слова: принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання біології в закладах загальної середньої освіти.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика навчання біології» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних умінь щодо організації, планування та реалізації процесу навчання біології в закладах освіти, відповідно до сучасних дидактичних концепцій, освітніх стандартів і принципів компетентнісного підходу.

Предметом навчальної дисципліни «Методика навчання біології» є закономірності, принципи, зміст, методи, форми та засоби навчання біології як навчального предмета, а також особливості організації й управління

освітнім процесом з біології в закладах загальної середньої освіти.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя.

ЗК 4. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Здатність до здійснення мотивації учнів до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ПРН 2. Знати, розуміти та застосовувати принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання біології в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 11. Знати біологічну термінологію і номенклатуру, розуміти основні концепції, теорії та загальну структуру біологічної науки для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів.

ПРН 12. Виконувати експериментальні дослідження, інтерпретувати результати.

ПРН 15. Уміти формувати в учнів ключові і предметні компетентності та здійснювати міжпредметні зв'язки.

Зміст курсу:

Тема 1. Методика навчання біології як педагогічна наука

Предмет і об'єкт дослідження, мета, завдання методики навчання біології. Структура методики навчання біології. Зв'язок методики навчання біології з іншими науками. Сучасні проблеми методики навчання біології. Зміст шкільної біологічної освіти. Методика навчання біології в системі професійної підготовки вчителя біології.

Тема 2. Історія становлення та розвитку методики навчання біології.

Тема 3. Компетентність. Загальні закономірності та принципи навчання біології

Компетентність. Компетентнісний підхід до навчання згідно Концепції НУШ. Формування компетентностей на заняттях біології. Структурні компоненти процесу навчання біології. Основні принципи навчання біології.

Тема 4. Методика навчання біології в системі професійної підготовки вчителя біології

Навчальна дисципліна «Методика навчання біології» як завершальна ланка в системі професійної підготовки вчителя біології.

Тема 5. Функції вчителя біології

Сутність і структура професійної діяльності вчителя біології. Навчальна, розвивальна та виховна функції вчителя біології. Організаційна та комунікативна функції в освітньому процесі. Діагностична й оцінювальна діяльність учителя. Науково-методична та інноваційна діяльність педагога. Здоров'язбережувальна функція та сучасні вимоги до вчителя біології.

Тема 6. Засоби і методи навчання біології

Засоби навчання біології, визначення і класифікація. Визначення та функції методів навчання біології, різноманітність класифікацій. Характеристика традиційних методів навчання біології. Вибір та поєднання методів у викладанні шкільного курсу біології.

Тема 7. Форми навчання біології

Сутність і класифікація форм навчання біології. Урок – основна форма навчання. Підготовка вчителя до уроку. Аналіз і самоаналіз уроку біології. Навчально-практичні заняття з біології. Роль семінарів у навчальному процесі з біології. Дидактичні ігри та їхнє місце в системі навчальних занять із біології. Екскурсія як форма навчання біології.

Тема 8. Інтерактивне навчання біології

Інтерактивне навчання, його сутність і особливості. Класифікація інтерактивних технологій. Методичні рекомендації щодо організації парної та групової роботи на уроках біології. Аналіз ігрових технологій навчання. Метод проєктів у навчанні біології.

Тема 9. Позаурочна, домашня та позакласна діяльність з біології

Позаурочна робота та її види. Домашня робота. Позакласна діяльність, її значення при вивченні біології.

Методи навчання: Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення).

Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні: вправи, практичні роботи.

Методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.

Метод навчальної дискусії – суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу.

Метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів.

Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу; метод опори на життєвий досвід здобувачів.

Метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; метод письмового контролю; метод тестового контролю.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Курс передбачає індивідуальну та групову (командну) роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Курс передбачає удосконалення професійних навичок та формування soft skills, які формують вміння генерувати творчі ідеї, переконувати, мотивувати, керувати часом, знаходити підхід до людей, вирішувати конфлікти, пропагувати культурні цінності; розвивають ситуаційну обізнаність, самостійність творчої думки, індивідуальність, лідерські якості, толерантність, емпатію, навички командної роботи, міжособистісного та ділового спілкування, закріплення знань, моделюючи ситуації з життя.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (ноутбук); програмне (Microsoft Office PowerPoint, Word, Moodle, Zoom);

Система оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F з обов'язковим повторним вивченням OK

Список рекомендованих джерел:

1. Грицай Н. Б. Методика навчання біології: навчальний посібник. Львів: Новий світ, 2000, 2019. 312 с. https://drive.google.com/drive/folders/1umH2LpcoYh8ZVh2I5rfshkCQb_HgtS_w
2. Грицай Н. Б. Методика навчання біології у запитаннях і відповідях : навчальний посібник / Н. Б. Грицай. – Рівне : ТзОВ «Дока центр», 2017. – 124 с.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: практикум: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К.: Слово, 2014. – 448 с.
4. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник /Упорядник Г.О. Сиротенко. – Полтава: ПОППО, 2006. – 124 с.

5. Мороз І.В. Загальна методика навчання біології: навч. посіб. / Мороз І.В., А.В.Степанюк, О.Д.Гончар та ін. – Львів: «Либідь», 2006. 564 с.
6. Мороз І. В. Позакласна робота з біології: Навч. посіб. / І. В. Мороз, Н. Б. Грицай. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 272 с.
7. Навчальна програма з курсу «Біологія» для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів. – К., 2017. – 52 с.
8. Навчальна програма з курсу «Біологія і екологія» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (затверджено Міністерством освіти і науки України наказ № 1407 від 23.10.2017 р.).
9. Шулдик В. І. Курс методики викладання біології в модулях / В. І. Шулдик. – К.: Наук. світ, 2000. – 289 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <https://library.bdpu.org.ua/>
2. Сайт БДПУ <https://bdpu.org.ua/>
3. Шкільні підручники <https://pidruchnyk.com.ua/>
4. Освітній портал: <https://naurok.com.ua/>